

Universiteit
Leiden
The Netherlands

La biographie d'un paysage. Etude sur les transformations de longue durée du paysage culturel de la région de Fort-Liberté, Haïti

Jean, J.S.

Citation

Jean, J. S. (2019, September 10). *La biographie d'un paysage. Etude sur les transformations de longue durée du paysage culturel de la région de Fort-Liberté, Haïti*. Sidestone Press, Leiden. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/77744>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/77744>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/77744> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Jean, J.S.

Title: La biographie d'un paysage. Etude sur les transformations de longue durée du paysage culturel de la région de Fort-Liberté, Haïti

Issue Date: 2019-09-10

Samenvatting

Deze studie onderzoekt de Fort-Liberté regio archeologische sporen van verschillende sociale groepen gedurende een omvangrijke chronologische periode, die het culturele landschap in de Fort-Liberté regio van Haïti gevormd hebben. De Fort-Liberté regio bevat buitengewoon archeologisch erfgoed: nederzettingen van de pre-koloniale bewoners, de overblijfselen van Spaanse koloniale steden en de erop volgende Franse koloniale plantages. De regio wordt al bewoond sinds ongeveer 3000 v. Chr. en heeft diepgaande veranderingen doorgemaakt, vooral tijdens de koloniale invasie van 1492, die leidde tot de ondergang van de inheemse pre-koloniale gemeenschappen. Het algemene doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de belangrijke ontwikkelingen binnen de Fort-Liberté regio, van de pre-koloniale nederzettingen tot de Spaanse kolonisatie en de Franse koloniale periode. Een andere belangrijke doelstelling is te begrijpen hoe belangrijk dit erfgoed is in de hedendaagse context. Andere specifieke doelen zijn:

- Het evalueren van pre-koloniale en koloniale archeologische vondsten in Noord-Haïti.
- Het bestuderen van de veranderingen in het landschap met behulp van culturele sporen van verschillende groepen mensen gedurende de historische ontwikkelingen in de regio.
- Het analyseren van de sociale betekenis van archeologische vindplaatsen die in het hedendaagse landschap liggen.

Om de doelen van dit project te verwezenlijken, worden verschillende vragen onderzocht, zoals: wat vertellen archeologische sporen die betrekking hebben op de dynamiek van langdurige vestiging ons over de biografie van het landschap van de Fort-Liberté regio? Wat zijn de culturele kenmerken van de pre-koloniale en koloniale landschappen? Hoe is het landschap van de precolumbiaanse bevolking veranderd na de Spaanse en Franse kolonisatie? Wat betekenen de archeologische sporen van de pre-koloniale bevolking en koloniale ruïnes voor de hedendaagse bevolking?

De theoretische en methodologische fundering van deze studie ligt verankerd in de archeologie van landschap en gebruikt een multidisciplinaire en historische aanpak door archeologische, etnografische en historische data te combineren. De belangrijkste methodes om archeologische data te verzamelen bestaan uit willekeurige archeologische prospectie onderzoeken. Etnografische data werden door middel van waarneming en gesprekken met bewoners verzameld. Om het dynamische en steeds veranderende

rende culturele landschap te begrijpen, is een biografische aanpak van het landschap het meest relevant. Dit laat de historische ontwikkeling van de regio zien, door de inachtneming van de dynamiek van de verschillende culturele groepen die het landschap gaandeweg vormen.

Daarnaast laat de studie de dynamiek zien van pre-koloniale nederzettingen als strategie voor de toe-eigening van ruimte. Een paar nederzettingen ontwikkelde tot talrijke nederzettingen als gevolg van de culturele versnippering die plaatsvond in het Caraïbisch gebied van 600 na Chr. De opkomst van ingewikkelde ruimtelijke dynamica blijkt uit gegroepeerde en geïsoleerde nederzettingen met aardewerken vondsten aan de kust en in het binnenland. Deze meer genuanceerde beschrijving van ruimtelijke dynamica resulteert in een herdefiniëring van de traditionele visie van een precolumbiaans dorp, dat een dorp meer beschouwt als een verzameling nederzettingen, in plaats van een enkele nederzetting gekenmerkt door uitbreiding. Het idee van een complexe sociale organisatie behoort niet tot een specifieke culturele overtuiging. In tegendeel, het krijgt gestalte in de verschillende strategieën die de pre-koloniale inheemse mensen gebruikten om sociale ruimtes te creëren. Deze sociale ruimte is het gevolg van doorlopende en intensieve ruimtelijke stichting van nederzettingen die ingrijpend getroffen werden door de koloniale invasie van 1492. Archeologisch bewijs van de Spaanse nederzettingen Puerto-Real en Bayaha doen vermoeden dat de koloniale transformatie van het landschap een andere, meer radicale en dramatische vorm aannam, zowel materieel als conceptueel. Dat leidde tot de ondergang van de culturele, politieke en economische strategieën van de eerste bewoners van het eiland. In tegenstelling tot het Spaanse koloniale landschap, dat sterk bepaald wordt door kleinschalige stedelijke nederzettingen en veehouderij, wordt het Franse koloniale landschap gekarakteriseerd door de verspreiding van grootschalige koloniale woongebieden in de alluviale en droge gebieden van de Fort-Liberté regio. Dit is een vorm van reorganisatie en herontwikkeling van de ruimte die zich openbaart in de slavernij van Afrikanen en de introductie van nieuwe functies en vormen van sociale, economische en politieke activiteiten.

De langlopende transformaties van culturele landschappen in de regio komen overeen met diverse strategieën die door culturele groepen werden geïmplementeerd in de natuurlijke omgeving als onderdeel van het proces van de aanzienlijke ontwikkeling van het landschap. Elke dynamische stichting van een nederzetting vereiste reorganisaties en nieuwe strategieën om met de ruimte om te gaan. Archeologische vondsten onthullen dat gebieden die eerder bewoond waren, heringericht zijn door latere culturele groepen. Sommige archeologische overblijfselen kregen een nieuwe bestemming en werden geïntegreerd in het huidige landschap en droegen daardoor bij aan opvattingen en betekenissen binnen de hedendaagse culturele horizon. De studie naar de transformatie van het landschap in de loop der tijd, doet vermoeden dat activiteiten van culturele groepen beschouwd worden als gebeurtenissen die verbonden waren met elkaar, niet als op elkaar geplaatste lagen of afzonderlijke gebeurtenissen. De archeologische vindplaatsen, verspreid in de natuur, bevestigen het idee van een complexe palimpsest in de regionale geschiedenis.

Deze studie van het Haïtiaanse culturele landschap illustreert de noodzaak om de gelaagde aard van het landschap in overweging te nemen, zodat de tweedeling tussen prekoloniaal en koloniaal in deze context van langdurige transformatie van het landschap vermeden wordt.